

**Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
Львівський торговельно-економічний університет
Федерація професійних бухгалтерів і аудиторів України
ВПГО «Спілки аудиторів України»
Аудиторська компанія ТОВ «Варіанта»
Державна вища техніко-економічна школа
ім. Броніслава Маркевича в Ярославі (Польща)
Вища школа економіки і менеджменту в публічному
адмініструванні у Братиславі (Словаччина)**

**«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ОБЛІКОВО - АНАЛІТИЧНОГО ПРОЦЕСУ В
УПРАВЛІННІ
ПІДПРИЄМНИЦЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ»**

**МАТЕРІАЛИ X МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ ІНТЕРНЕТ - КОНФЕРЕНЦІЇ**

**27 жовтня 2022 року
Мукачево**

УДК 657:658
A43

Актуальні проблеми обліково – аналітичного процесу в управлінні підприємницькою діяльністю: Матеріали X Міжнародної науково-практичної інтернет - конференції, 27 жовтня 2022 р., м. Мукачево. – 279 с.

Збірник містить матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет - конференції «Актуальні проблеми обліково – аналітичного процесу в управлінні підприємницькою діяльністю», в яких розглядаються методологічні, методичні та практичні засади обліку, аналізу та аудиту в контексті розвитку економічної науки та практики. Окреслено коло проблем і запропоновані пропозиції щодо покращення змісту і якості обліково-аналітичного процесу в управлінні підприємницькою діяльністю будуть цікавими і корисними для науковців і практиків усіх галузей економіки.

Матеріали друкуються в авторській редакції. Редакційна колегія не несе відповідальності за достовірність статистичної та іншої інформації, що надана в рукописах, та залишає за собою право не розділяти поглядів деяких авторів на ті чи інші питання, розглянуті на конференції.

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет Науково-технічною радою Мукачівського державного університету (протокол № 9 від 21 листопада 2022 р.)

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет Вченою радою Мукачівського державного університету (протокол №6 від 24 листопада 2022 р.)

Нодь І.А., Максименко Д.В. ВПРОВАДЖЕННЯ ЕНЕРГОЕФЕКТИВНИХ ЗАХОДІВ У ГРОМАДАХ	171
Пантук Ю.М. ВПЛИВ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА РОЗВИТОК ТРАНСПОРТНО-ЛОГІСТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ	173
Попович О.П. ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ АГРОПРОМИСЛОВОЇ СФЕРИ	175
Проскура В.Ф., Діус В.В. ГАЛУЗЕВІ МЕТОДИ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОБҐРУНТУВАННЯ СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУ ПІДПРИЄМСТВА	176
Пугачевська К.Й., Гомба М.В. ФАКТОРИ ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ	179
Рейс Т.Т. ТРАНСКОРДОННЕ СПІВРОБІТНИЦТВО РЕГІОНІВ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ	180
Рибчук А.В. МОДЕРНІЗАЦІЯ ТРАНСПОРТНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ – ФАКТОР РЕАЛІЗАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНИХ ІНТЕРЕСІВ ДЕРЖАВИ	183
Росола У.В., Росола О.А., Росола А.П. ПОНЯТТЯ СОЦІАЛЬНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ	185
Русин І.М. РОЗВИТОК ПОНЯТЬ “КАПІТАЛ” ТА “ЛЮДСЬКИЙ КАПІТАЛ” ЯК ЕКОНОМІЧНОЇ КАТЕГОРІЇ	187
Феср О.В. ПІДПРИЄМНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ В УМОВАХ ВІЙНИ	188
Цимбалюк Р.М. ВІДТВОРЕННЯ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ ЯК ФАКТОР СТАЛОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ	190
Чучка І.М. РОЛЬ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПРИКОРДОННОГО РЕГІОНУ УКРАЇНИ НА ШЛЯХУ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ	192
Яхимець Ю.М. ІНСТРУМЕНТИ МОДЕЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО КЛІМАТУ	193
СЕКЦІЯ 4. СУЧАСНІ ПІДХОДИ У ФОРМУВАННІ МАРКЕТИНГОВИХ ЗАСАД РОЗВИТКУ РЕГІОНУ	
Бора І.В., Бора Н.Ю. ОПТИМІЗАЦІЯ МАРКЕТИНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МЕДИЧНИХ ЗАКЛАДІВ	197

2. Татаренко Н. О. Економічний вимір глобальних трендів міжнародних відносин. Глобальні тренди міжнародних відносин: Монографія. К.: Вадекс, 2020. 524 с.

3. Прунцева Г. О. Нанотехнології як фактор підвищення рівня виробництва продовольчої продукції у контексті забезпечення продовольчої безпеки країни. Регіональна економіка. 2018. № 3. С. 88-96.

Проскура Володимир Федорович,
д.е.н., професор, професор кафедри менеджменту,
управління економічними процесами туризму,
Діус В.В.,
здобувач вищої освіти ОС «Магістр»,
спеціальності 073 «Менеджмент»,
Мукачівського державного університету

ГАЛУЗЕВІ МЕТОДИ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОБҐРУНТУВАННЯ СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУ ПІДПРИЄМСТВА

При вирішенні завдань стратегічного планування для аналізу зовнішнього оточення фірми (макросередовища), як відомо, найчастіше застосовуються метод PESTLE-аналізу (PEST або STEP), та SWOT-аналіз.

Проте, вони недостатньо враховують галузеву специфіку, у якій може функціонувати підприємство. Тому, при формуванні інформаційно-аналітичного забезпечення обґрунтування стратегічного плану підприємства щодо зовнішнього і внутрішнього середовища компаній зі специфічними технологіями, доцільно застосовувати «галузеві методи».

Найбільшого поширення серед цих методів отримав «метод аналізу галузевого оточення». Враховуючи, що галузь є сукупністю підприємств, які випускають однорідну продукцію і безпосередньо конкурують між собою, особливостями даного підходу є:

- а) до складу галузі включаються підприємства, які випускають однорідний продукт чи надають однорідні послуги;
- б) до складу галузі включаються конкуруючі між собою підприємства;
- в) до складу галузі включаються постачальники та споживачі всіх базових підприємств.

Даний метод особливо ефективний для підприємств конкретних галузей промисловості, оскільки побудова стратегічного планування та його інформаційно-аналітичне забезпечення орієнтуються на ті показники економічного та соціального розвитку, які досягнуті передовими підприємствами галузі.

Останнім часом широкого застосування набув «метод аналізу домінантних галузевих показників». Домінантні галузеві характеристики – це сукупність показників, що дають загальне уявлення про галузь, ці показники свідчать про її

привабливість для організацій, що знову входять і вже працюють. Відповідно до даних домінантних галузевих характеристик, які зазвичай подаються у вигляді таблиці, робиться попередній висновок про галузеву привабливість та обмеження роботи в галузі. Якщо виявляється, що галузева приналежність організації з якимось параметром не приваблива, то визначаються способи зміни галузевої спеціалізації, розраховуються додаткові витрати, пов'язані з роботою низько привабливої галузі.

Проведення аналізу домінантних характеристик дозволяє компаніям, що швидко розвиваються, орієнтуватися на динаміку зростання показників провідних вітчизняних та іноземних компаній галузі.

Ще одним важливим інструментом інформаційно-аналітичного забезпечення для побудови стратегічного плану підприємства у високотехнологічній галузі є «метод аналізу моделі конкурентних сил у галузі» [5]. У цьому випадку модель включає п'ять факторів (модель п'яти сил Портера), які впливають на конкуренцію між галузевими підприємствами. До цих факторів відносяться: економічна сила постачальників, що входять в галузь компанії, конкурентний статус товарів-замінників, економічна сила споживачів і інтенсивність безпосередньої конкуренції.

При проведенні аналізу внутрішнього середовища організації інструментарій аналітичного забезпечення стратегічного планування повинен включати методики, що враховують специфіку, характерну для високотехнологічних організацій. Деякі автори пропонують формувати аналітичне забезпечення планування лише залежно від структури організації. Ми приєднуємося до думки тих авторів, які вважають, що внутрішнє середовище фірми складається із шести блоків: 1) блок управління маркетингом; 2) блок НДДКР та інновацій; 3) блок управління операціями; 4) фінансовий блок; 5) блок організації управління; 6) блок керування персоналом. Звичайно, структура підприємства не є універсальною сама по собі. Тому аналітичне забезпечення аналізу внутрішнього середовища формується також і в залежності від стратегії та структури підприємства.

Зазначимо, що найважливіше завдання аналізу внутрішнього середовища – виявлення сильних і слабких сторін фірми.

Сильна сторона: елемент внутрішнього середовища фірми, який дозволяє досягти конкурентної переваги над ринком (наприклад, збільшення частки ринку з окремих видів послуг чи підвищення рентабельності продажів). Слабка сторона – елемент внутрішнього середовища, який не дозволяє досягти конкурентної переваги на ринку та скористатися потенційними можливостями зовнішнього середовища, що призводить до отримання збитків.

Серед варіантів проведення аналізу внутрішнього середовища як методу інформаційно-аналітичного забезпечення, слід зазначити «аналіз інноваційного потенціалу», який спрямований на виявлення рівня впровадження нових продуктів та послуг у діяльність фірми. Під інноваційним потенціалом фірми потрібно розуміти весь обсяг наявних можливостей та ресурсів, які можуть бути застосовані для реалізації на практиці конкурентної переваги фірми. Тільки ті ресурси утворюють стратегічний потенціал, які можуть бути піддані змінам при втіленні

цілей стратегічного планування, забезпечуючи цим конкурентні переваги на ринку. Аналіз інноваційного потенціалу включає в себе характеристику інноваційної діяльності фірми: ступінь досконалості системи ініціації нововведень та проектної бази інновацій, кількість дослідницьких робіт, кількість впроваджених досліджень, загальна кількість напрямків дослідницьких робіт.

Для обстеження інноваційного потенціалу фірми використовується також «метод технологічного аудиту» – метод інформаційно-аналітичного забезпечення, який дозволяє оцінити та ідентифікувати галузі, де накопичено досвід та технології, для визначення шляхів їх перспективного застосування. Зміст цього методу фокусується на аудиті: 1) технології виробництва чи характеристик її продукту; 2) категорії технологій, що застосовуються (технології, властиві даній компанії, технології не характерні для даної компанії і є зовнішніми технологіями, базові технології даної компанії); 3) ідентифікації основних технологій галузей, де працює компанія; 4) витрат та прибутків, що припадають на основні технології; 5) новостворених нових технологій, які ще не прийняті на озброєння підприємством; 6) основних параметрів головних технологій, що відображає їх життєвий цикл: технологія, що знаходиться на стадії формування, життєстійка технологія, технологія, що швидко прогресує, стійко-зріла технологія, технологія, що втрачає свої позиції; 7) відставання або випередження в технологіях та технологічних знаннях між даним підприємством та його конкурентами; 8) фази проекту, на які вище керівництво витрачає більшу частину свого часу (техніко-економічне обґрунтування, проектування, дослідження) [4].

Таким чином, застосування методу технологічного аудиту дозволяє сформулювати аналітичне забезпечення, що дає можливість розробити рекомендації щодо доцільності реалізації інновацій та відповідних обсягів інвестицій у рамках стратегічного планування з урахуванням економічних інтересів підприємства.

В цілому галузеві методи доцільно застосовувати як важливі елементи інструментарію аналітичного забезпечення стратегічного планування фірми (при виробленні рекомендацій щодо створення бізнес-моделі, доцільності інновацій та інвестицій) з урахуванням специфіки, характерної для конкретної галузі.

Список використаної літератури:

1. Безкровна Л.О., Ісайко Т.А., Жуковська Л.Е. Планування і контроль на підприємстві: навч. посіб. Одеса: ОНАЗ ім. О.С. Попова, 2011. 118 с.
2. Білик М.Д., Беялов Т.Е. Фінансове планування на підприємстві: навч. посіб. Київ : ТОВ «ПанГот», 2015. 436 с.
3. Кальченко О. М. Наукові концепції трактування сутності планування. Фінансові дослідження. 2017. Вип. № 1. С. 21-28.
4. Підходи до проведення технологічного аудиту [Електронний ресурс] / О.В. Зозульова, Т.О. Царьова // Економіка: реалії часу. Науковий журнал. – 2014. – № 3 (13). – С. 94-103. – Режим доступу до журн.: <http://economics.opu.ua/files/archive/2014/n3.html>
5. Стратегічний аналіз галузі. Навчальний посібник / За ред. Лотиш О.Я. – Тернопіль: Економічна думка, 2019 – 248 с.

6. Ситник Г. В. Концепція фінансового планування на підприємстві на основі процесно орієнтованого підходу. Бізнес Інформ. 2017. Вип. № 3. С. 262–270.

Пугачевська Катерина Йозефівна,
к.е.н., доцент, доцент кафедри менеджменту,
управління економічними процесами та туризму,
Гомба Микола Васильович,
здобувач вищої освіти ОНС «Доктор філософії»,
спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»,
Мукачівського державного університету

ФАКТОРИ ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ

Конкурентоспроможність підприємства є однією з найважливіших категорій ринкової економіки, що характеризує можливість і ефективність адаптації підприємства до умов ринкового конкурентного середовища. У поняття конкурентоспроможність підприємства вкладається її здатність виготовляти конкурентоспроможну на конкретному ринку продукцію, її перевагу по відношенню до інших фірм певної галузі всередині країни або за її межами. Нині адаптація досвіду провідних країн світу у сфері управління конкурентоспроможністю підприємства зумовлена інтеграцією української економіки у світовий економічний простір. Процеси глобалізації та інтеграції висувають все жорсткіші та більш комплексні вимоги до підприємств у різних видах економічної діяльності, що зумовлює посилення конкуренції як на національному, так і міжнародному ринку. Відтак, підприємства змушені постійно працювати у напрямку підвищення власної конкурентоспроможності та формування відповідних конкурентних переваг. За таких умов на підприємствах виникає необхідність у побудові якісної системи управління конкурентоспроможністю.

В загальному концепція управління конкурентоспроможністю підприємства, передбачає [1, с.37]:

- вибір конкурентної стратегії діяльності;
- удосконалення системи управління персоналом та мотивацією праці;
- використання комплексного підходу до підвищення якості і конкурентоспроможності виробленої продукції;
- системний підхід до диверсифікації та планування виробництва;
- реорганізацію внутрішнього фірмового обліку й аналізу;
- удосконалення внутрішнього фірмового фінансового менеджменту;
- покращення інформаційного забезпечення системи управління.

Необхідність пристосування до змін, що виникають в зовнішньому середовищі, є обов'язковою складовою успішності компанії. Неврахування менеджерами змін у світовій економіці, у тому числі зумовлених пандемією, може

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>